

Odd Eldar Tveiten

Kjemhus
3628 VEGGLI

ARKIV

KULTURHISTORISK MUSEUM Universitetet i Oslo		
Saksb. LIGU	23 AUG. 2005	Kopi
Ark:	0691 - 64	
Saksnr	05/16002	Dok.nr.: 1

Haugsjø hyttegrend gnr 64 bnr 6 - Flesberg kommune - Reguleringsplan - Rapport fra kulturminneregistrering

Ovennevnte planområde er nå arkeologisk registrert. Det ble ikke funnet automatisk fredete kulturminner, men det er påvist kulturminner av nyere tid i form av en kullmile og en jernframstillingsovn av typen Evenstadovn som var i bruk fra 1500-tallet og frem til 1800-tallet. De påviste nyere tids kulturminnene er avmerket som struktur 1 og 2 i vedlagt rapport.

I følge tilsendt plankart som viser byggetiltaket, ligger de nyere tids kulturminnene i grensen mellom tomt 11 og område avmerket som friluftsområde. Vi ønsker å foreta en etter befaring av området før vi kommer med en endelig uttalelse, dette med bakgrunn i at jernframstillingsovner av denne typen kan være vanskelig å registrere. Vår foreløpige anbefaling i denne saken er at kullmila og jernframstillingsovnen reguleres til spesialområde med formål for bevaring. Det bør ikke bygges hytter innefor dette området. Argumentasjonen for dette er at kulturminnene ligger relativt nært hverandre og er begge ledd i framstilling av jern. Kulturminnene kan på denne måten sees som et helhetlig kulturmiljø.

Det bør likevel framgå av kommunens vedtak at dersom det under anleggsarbeidet skulle framkomme automatisk fredete kulturminner, må arbeidet straks stanses og utviklingsavdelingen i fylkeskommunen varsles, jmf. kulturminneloven § 8.2.

I forbindelse med registreringen ble det totalt brukt 18 arbeidstimer à kr 580,- . Faktura på kr. 10.440,- (18 timer à kr 580,-) vil bli sendt fra regnskapsseksjonen snarest.

Med hilsen

Inger Liv Gøyul Lundø e f
kulturvernleder

Siv Anita Lundø
Siv Anita Lundø
arkeolog

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse
BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
Fylkeshuset
N-3020 Drammen

Besøksadresse
Hauges gate 89
E-postadresse
Postmottak@bfk.no

Telefon
32 80 85 00
Internett
www.bfk.no

Telefaks
32808676

Bankkonto
2200.07.13523
Foretaksregistre
NO 964 951 373

Vår dato
19.08.2005

Vår referanse
05/00237-3

Vedlegg:

1 Arkeologisk rapport

Kopi til:

Buskerud Kommunerevisjon IKS

Flesberg kommune

Fylkesmannen i Buskerud

Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo

Postboks 4197, 3005 DRAMMEN

3623 LAMPELAND

Postboks 1604, 3007 DRAMMEN

Postboks 6762 St.Olavspl., 0130 OSLO

Lisbeth Kaas Ambrosen Utviklingsavdelingen

Rapport for kulturminneregistrering

I forbindelse med:

Reguleringsplan for Haugsjø feriesenter.

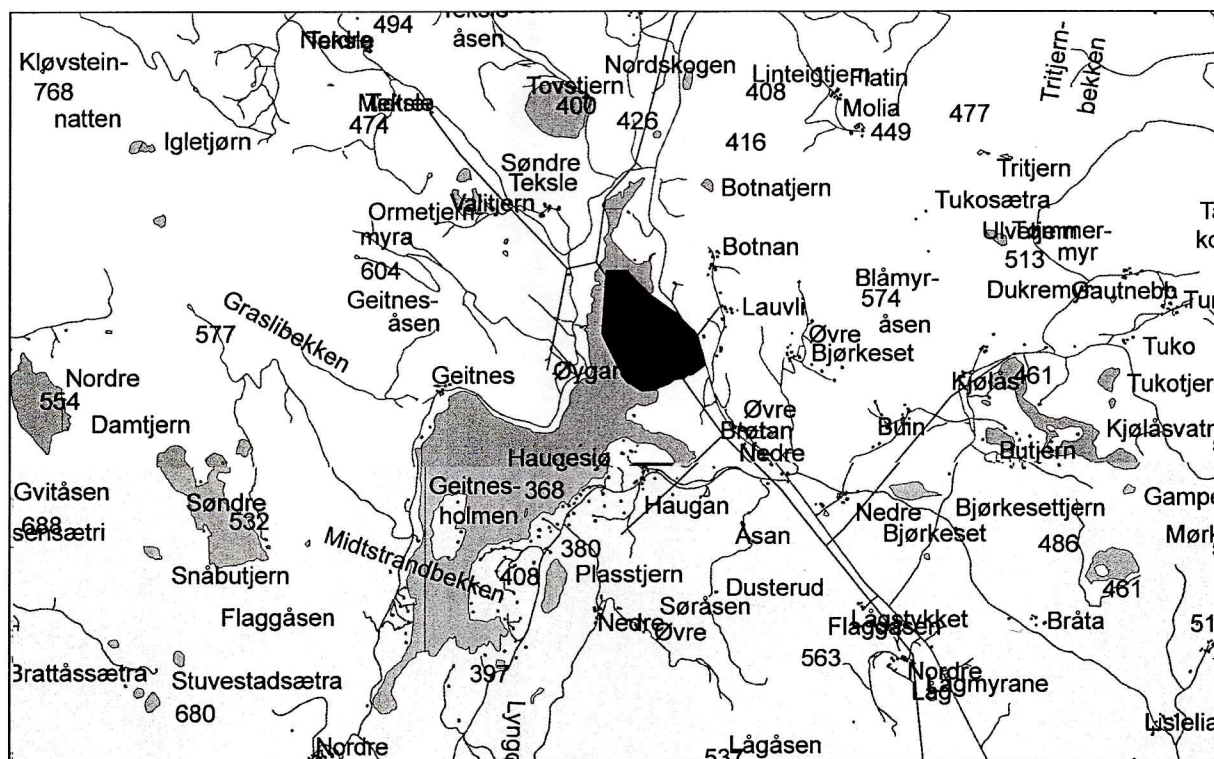
Buskerud fylkeskommunes saksnr: 05/237

Flesberg kommune

Gnr. 64/6.

Morten Olsen 21.06.2005

Fylke:	Buskerud
Kommune:	Flesberg
Gnr/Bnr/Navn:	Gnr 64/6.
Saksnummer:	05/237
Gjelder:	Reguleringsplan for Haugsjø feriesenter
Kartreferanser:	BX 046-5-3 og BX 046-5-4
Utført dato:	13.-14.06.2005
Utført av:	Morten Olsen. Buskerud fylkeskommune, utviklingsavdelingen
Vedlegg:	

Formål med og bakgrunn for undersøkelsen:

I forbindelse med reguleringsplan for Haugsjø feriesenter i Flesberg kommune, ble det utført en arkeologisk registrering av området for å etterse at planene ikke kommer i konflikt med kulturminneloven om vern av automatisk fredete kulturminner.

Tidsbruk og bemanning:

Undersøkelsene ble utført den 13.-14.06.2005 av arkeolog Morten Olsen. Og arbeidet inkludert rapport hadde en total varighet av 18 timer.

Tidligere arkeologiske registreringer:

Det er ikke tidligere registrert kulturminner i planområdet.

Topografi:

Undersøkellesområdet bestod i all hovedsak av berglendt terreng i det nordlige partiet av planområdet, og med myrområde/våtmarksområde med tørr morenerygg i senter i den sørlige del av undersøkt område.

Metode:

Det ble i undersøkelsen benyttet 2 metoder:

1. Visuell overflatebefaring.

Formålet med denne metoden er å søke etter strukturer synlig på overflaten, og se etter egnede steder for videre undersøkelser for bl.a. sjakting med gravemaskin og prøvestikking.

2. Prøvestikking.

Prøvestikking er en metode hvor som oftest 0.4-0.5 x 0.4-0.5 m store ruter graves i undergrunnen for å søke etter spor av kulturminner, som kan finnes i form av kullag, artefakter og strukturer.

Undersøkellesresultat:

Resultat av overflateregistreringen:

I undersøkellesområdet ble det registrert ei kullmile (struktur 1), en sirkulær steinsetting relatert til jernframstilling (Evenstadovn datert til 15-1800-tallet?) (struktur 2), og to usikre kullgroper (strukturene 3 og 4).

- Struktur 1: Kullmile. Mål: vollen har en diameter på 10.5 m, og i tillegg finnes en omkransende grøft. Beskrivelse: sirkulær voll med grøft omkring. Kompakt kullag synlig på overflaten. Befinner seg på den sørlige enden av tørr morenerygg, og med berglendt hytteområde i vest og myrområde i øst.
- Struktur 2: Sirkulær oppbygd steinsetting/usikker Evenstadovn. Mål: 3.5 m ytre diameter, 1.5 m indre diameter og inntil 0.7 m høy. Beskrivelse: Befinner seg ca. 10 m nord for kullmilen og bør ses i sammenheng med denne. Strukturen består av en sirkulær oppbygd steinsetting med skrånende ytre voller inn mot senter, hvor det er en bolleformet nedgraving i senter (se bilde).

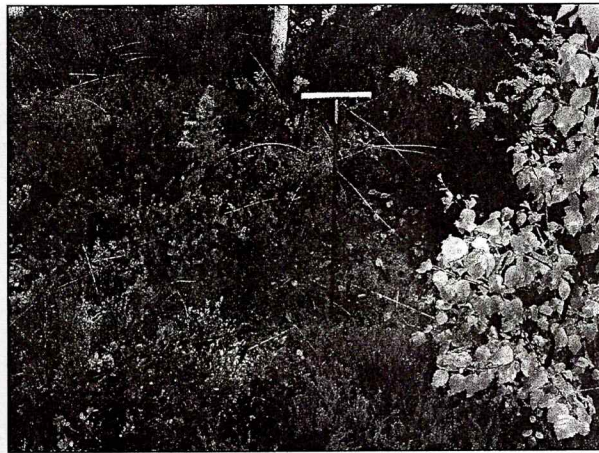
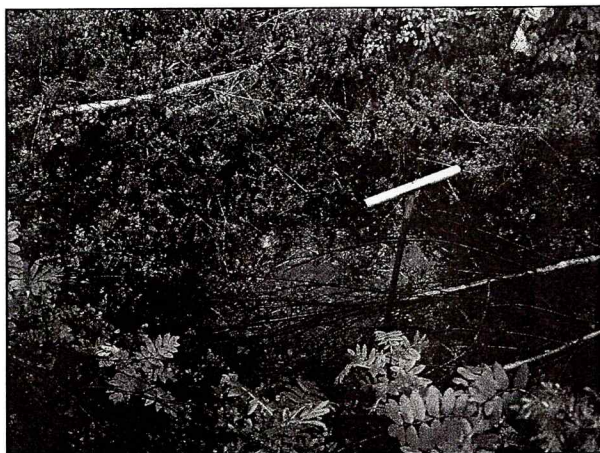

Struktur 2.

- Struktur 3: Kullgrop. Mål: 1.8 m i indre mål. Beskrivelse. Sirkulær bolleformet nedgraving uten voller omkring. I øst og vest går det grøfter, strukturen minner derfor om hull etter vannsig, hvor grøftene er rester av et lite bekkeleie. Det finnes imidlertid et markert kullag i gropen. Dette kullaget ble også gjenfunnet i undergrunnen rundt strukturen.
- Struktur 4: Kullgrop. Mål: 1.8 m i indre mål. Beskrivelse: Sirkulær og bolleformet nedgraving med steinsatt voll i øst. Noe kullmengder ble påvist ved jordborstikking.

Tykkelse

Strukturene 3 og 4 befinner seg på en mindre høyereliggende terrasse øst for Haugsjø, og med berg ovenfor i øst. Undergrunnen består i grus og sand med mye kull i.

Resultat av prøvestikking:

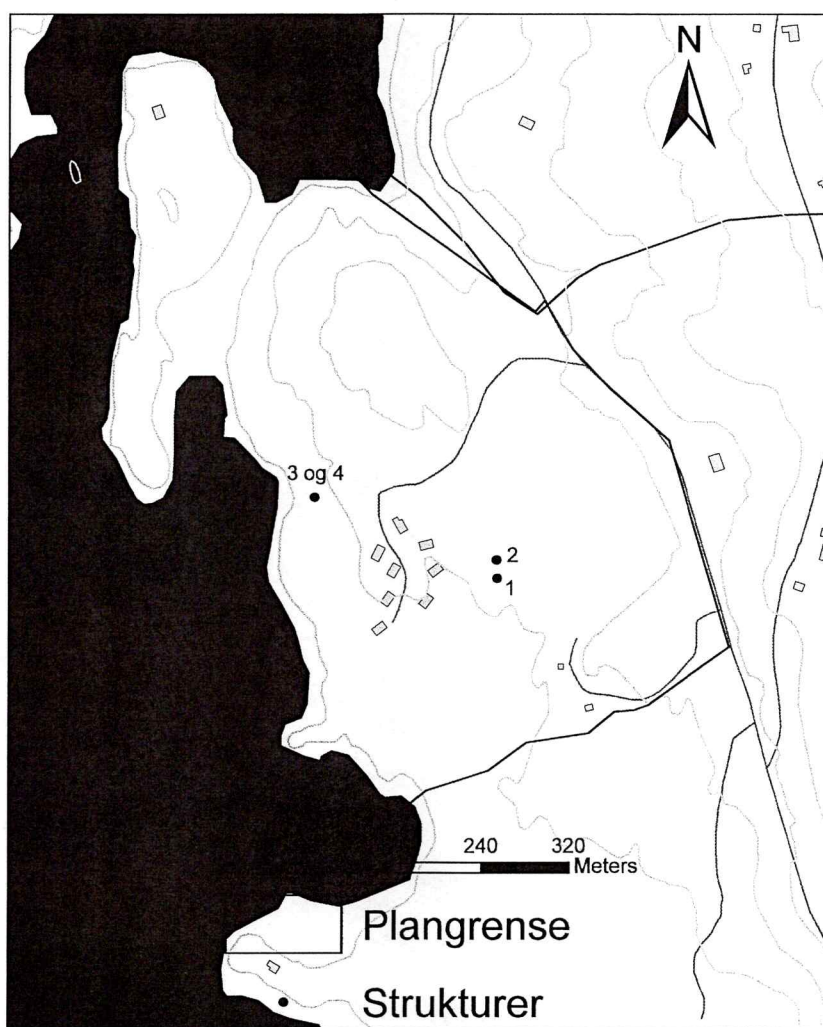
Det ble satt 7 prøvestikk på alle de mindre og tørre forhøyningene i våtmarksområde i det sørvestlige hjørnet av undersøkt område (mellom de etablerte hytteområdene og Haugsjø). Alle disse var negative. I det øverste laget var det myrjord/torv, og et hvitt sandlag i bunnen. Mellom disselagene ble det funnet et kullholdig lag av brent vegetasjon. Noe som bør ses i relasjon til trekullproduksjonen forbundet med strukturene 1-4.

Konklusjon:

I undersøkelsesområdet ble det registrert ei kullmile (struktur 1), en sirkulær steinsetting relatert til jernframstilling (Evenstadovn datert til 15-1800-tallet?) (struktur 2), og to usikre kullgroper (strukturene 3 og 4).

Det ble ikke registrert levninger etter kulturminner under prøvestikkingen.

Struktur nummer:	GPS-posisjon: 32 V / UTM (+/- 5 m)
1	526528 / 6646240
2	526528 / 6646223
3	526361 / 6646298
4	526361 / 6646298 (samme posisjon som 3)

Vår saksbehandler
Siv Anita Lundø, tlf 32808593

Vår dato
14.09.2005

Deres dato
18.03.2005

Vår referanse
05/00237-4
714.

Deres referanse

Odd Eldar Tveiten

Kjemhus
3628 VEGGLI

ARKIV

KULTURHISTORISK MUSEUM Universitetet i Oslo	
Saksb. 460	Kopi 19 SEPT. 2005
Ark: 0681-64	
Saksnr. 05/16062	Dok.nr.: 2

Haugsjø hyttegrend - gnr 64 bnr 6 - Reguleringsplan - Flesberg kommune - Oppdater rapport fra kulturminneregistrering

Vi viser til tidligere korrespondanse med Odd Eldar Tveiten per e-mail og vårt brev av 19.08.2005 hvor vi uttalte at vi ønsket å etterbefare området før vi kom med en endelig uttalelse i saken.

Ovennevnte planområde er nå etterbefart av Inger Liv Gøytil Lund, Siv Anita Lundø og Morten Olsen fra Utviklingsavdelingen ved Buskerud fylkeskommune den 31.08.2005, og av Lillian Gustafson fra Kulturhistorisk museum og Siv Anita Lundø den 08.09.2005. Vi viser til vår tidligere uttalelse at det ikke er påvist automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet. Når det gjelder nyere tids kulturminner er det registrert en kullmile og ei tuft (avmerket som struktur 1 og 2 i vedlagt rapport). Kulturminnene må sees i relasjon til hverandre, og inngår i den industrielle kulturhistorien til bergverkene på Kongsberg. Kullmilene er en utbredt kulturminnetype i Buskerud, men det er uvanelig å finne bevarte rester etter tufter i tilknytning til dem. Årsaken til dette kan være at det er vanskelig å påvise rester av tuftene, med andre ord at det er vanskelig å se dem igjen i terrenget. I følge historiske kilder vet vi at det var vanlig å sette opp tufter eller koier som en bodde i under kullbrenninga.

I følge tilsendt plankart som viser byggetiltaket, ligger de nyere tids kulturminnene i grensen mellom tomt 11, 21,23 og område avmerket som friluftsområde med skiløype. Vår anbefaling i denne saken er at kullmila og tufta reguleres til spesialområde med formål for bevaring. Dette innebærer at den sørligste delen av kollen som kulturminnene befinner seg på bør reguleres til spesialområde. Det bør ikke bygges hytter innefor dette området. Argumentasjonen for dette er at kulturminnene ligger relativt nært hverandre og er begge en del av Buskeruds industrielle kulturhistorie. Kulturminnene kan på denne måten sees som et helhetlig kulturmiljø. En annen årsak til at vi anbefaler at området legges ut som spesialområde, er at kulturminnene kan gi kunnskap om hverdagslivet til menneskene som jobbet med kullproduksjonen og på denne måten var viktige aktører i bergverkproduksjonen.

Vi er interessert i å befare området i sammen med tiltakshaver for å diskutere hvor det eventuelt kan være gunstig å avgrense spesialområdet med formål bevaring.

Det er ønskelig fra vår side at kulturminnene blir skiltet. Fylkeskommunen kan være behjelpelig med skilting og tekstskrivning. Når det gjelder utgifter ved innkjøp av skilt må tiltakshaver stå ansvarlig for

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse
BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
Fylkeshuset
N-3020 Drammen

Besøksadresse
Hauges gate 89
E-postadresse
Postmottak@bfk.no

Telefon
32 80 85 00
Internett
www.bfk.no

Telefaks
32808676

Bankkonto
2200.07.13523
Foretaksregistre
NO 964 951 373

Vår dato
14.09.2005

Vår referanse
05/00237-4

dette. Vi har tatt inn kullprøver fra både tufta og kullmila, og kan få en av disse datert hvis det er ønskelig fra tiltakshavers side. En eventuell datering av tufta kan gi kunnskap om hvor gammel den er og når det har bodd mennesker her for en kortere tidsperiode. Utgifter ved en eventuell datering blir belastet tiltakshaver.

Det bør likevel framgå av kommunens vedtak at dersom det under anleggsarbeidet skulle framkomme automatisk fredete kulturminner, må arbeidet straks stanses og utviklingsavdelingen i fylkeskommunen varsles, jmf. kulturminneloven § 8.2.

Med hilsen

Kjersti Bærug Hulbakk e f
konst. fylkeskultursjef

Siv Anita Lundø
arkeolog

Vedlegg:

1 Rapport fra kulturminneregistrering

Kopi til:

Flesberg kommune

Fylkesmannen i Buskerud

Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo

3623 LAMPELAND

Postboks 1604, 3007 DRAMMEN

Postboks 6762 St.Olavspl., 0130 OSLO

Rapport for kulturminneregistrering

I forbindelse med:

Reguleringsplan for Haugsjø feriesenter.

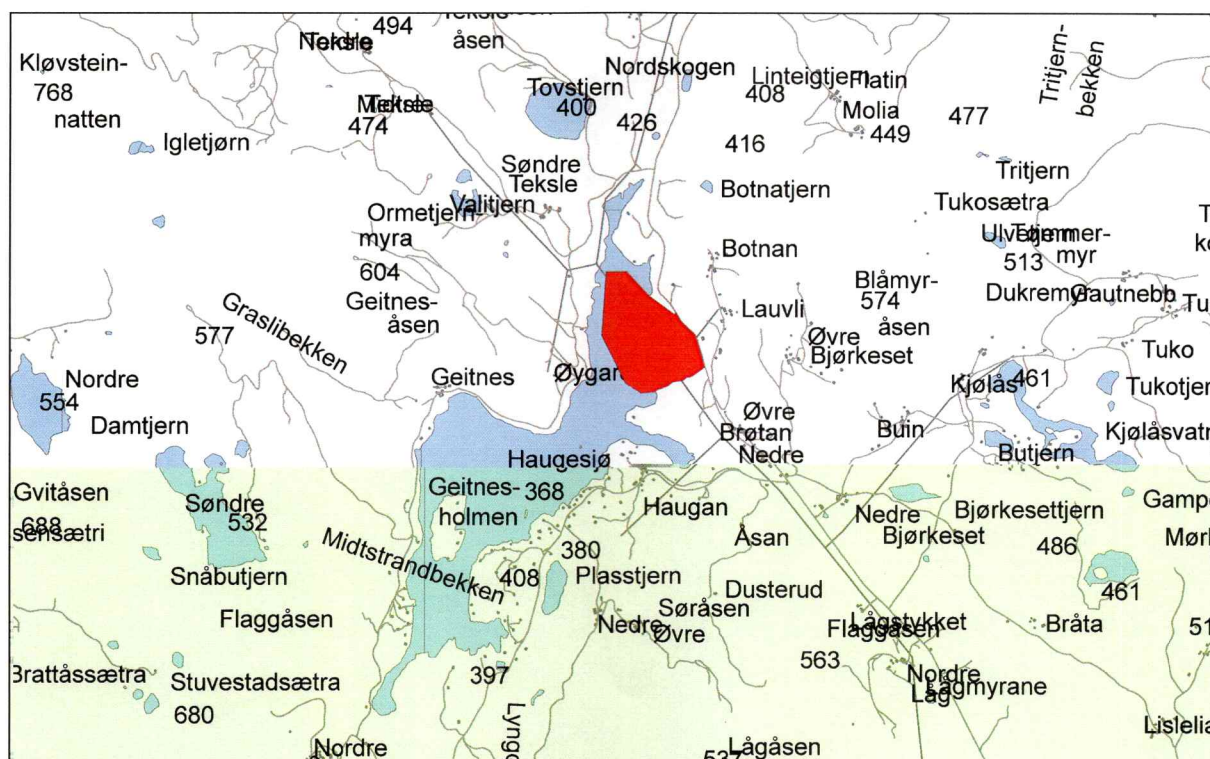
Buskerud fylkeskommunes saksnr: 05/237

Flesberg kommune

Gnr. 64/6.

Morten Olsen 21.06.2005

Fylke:	Buskerud
Kommune:	Flesberg
Gnr/Bnr/Navn:	Gnr 64/6.
Saksnummer:	05/237
Gjelder:	Reguleringsplan for Haugsjø feriesenter
Kartreferanser:	BX 046-5-3 og BX 046-5-4
Utført dato:	13.-14.06.2005
Utført av:	Morten Olsen. Buskerud fylkeskommune, utviklingsavdelingen
Vedlegg:	Plantegning av tuft (struktur 2)

Formål med og bakgrunn for undersøkelsen:

I forbindelse med reguleringsplan for Haugsjø feriesenter i Flesberg kommune, ble det utført en arkeologisk registrering av området for å etterse at planene ikke kommer i konflikt med kulturminneloven om vern av automatisk fredete kulturminner.

Tidsbruk og bemanning:

Undersøkelsene ble utført den 13.-14.06.2005 av arkeolog Morten Olsen. Og arbeidet inkludert rapport hadde en total varighet av 18 timer.

Planområdet ble etterbefart av Inger Liv Gøytill Lund og Siv Anita Lundø fra utviklingsavdelingen ved Buskerud fylkeskommune sammen med Morten Olsen den 31.08.2005.

Lillian Gustafson ved Kulturhistorisk museum i Oslo og Siv anita Lundø befarte området den 08.09.2005, for å avklare tolkningen av tufta (struktur 2).

Tidligere arkeologiske registreringer:

Det er ikke tidligere registrert kulturminner innefor planområdet.

Topografi:

Undersøkellesområdet bestod i all hovedsak av berglendt terreng i det nordlige partiet av planområdet, og med myrområde/våtmarksområde med tørr morenerygg i senter i den sørlige del av undersøkt område.

Metode:

Det ble i undersøkelsen benyttet 2 metoder:

1. Visuell overflatebefaring.

Formålet med denne metoden er å søke etter strukturer synlig på overflaten, og se etter egnede steder for videre undersøkelser for bl.a. sjakting med gravemaskin og prøve-stikking.

2. Prøvestikking.

Prøvestikking er en metode hvor som oftest 0.4-0.5 x 0.4-0.5 m store ruter graves i undergrunnen for å søke etter spor av kulturminner, som kan finnes i form av kullag, artefakter og strukturer.

Undersøkellesresultat:

Resultat av overflateregistreringen:

I undersøkellesområdet ble det registrert ei kullmile (struktur 1) og ei tuft (struktur 2). Begge ligger på en kolle orientert N-S. Kulturminne har en avstand på ca 4 meter.

- Struktur 1: Kullmile. Ytre mål: vollen har en diameter på 10.5 m, og i tillegg finnes en omkransende grøft. Beskrivelse: sirkulær voll med grøft omkring. Kompakt kullag synlig på overflaten. Befinner seg på den sørlige enden av tørr morenerygg, og med berglendt hytteområde i vest og myrområde i øst.
- Struktur 2: Tuft. Mål: 4 m ytre diameter, 1.2 m indre diameter og dybden i midtpartiet er ca 0.3 m. Beskrivelse: Befinner seg ca. 4 m nord for kullmilen og ses i relasjon til denne. Strukturen består av en sirkulær voll. I vestre del av vollen er det påvist et ildsted. Ildstedet er bygd opp av bruddstein stm. 20 cm. Steinene er varmepåvirket og det er påvist kull her med jordbor.

Bildet viser tuft med rester etter ildsted. Ildstedet sees i form av konsentrasjon med steiner til venstre i bildet. Spaden indikerer indre diameter av tufta. Bildet er sett mot NNØ.

Oversiktsbilde av kollen hvor tufta og kullmila ligger. Sett mot S.

Videre ble det påvist to usikre kullgroper (strukturene 3 og 4) på en mindre høyereliggende terrasse øst for Haugsjø, og med berg ovenfor i øst. Undergrunnen består i grus og sand med mye kull i. Begge kullgropene ble avskrevet ved etterbefaring.

- Struktur 3: Kullgrop. Mål: 1.8 m i indre mål. Beskrivelse. Sirkulær bolleformet nedgraving uten voller omkring. I øst og vest går det grøfter, strukturen minner derfor om hull etter vannsig, hvor grøftene er rester av et lite bekkeleie. Det finnes imidlertid et markert kullag i gropen. Dette kullaget ble også gjenfunnet i undergrunnen rundt strukturen.

Strukturen er avskrevet

- Struktur 4: Kullgrop. Mål: 1.8 m i indre mål. Beskrivelse: Sirkulær og bolleformet nedgraving med steinsatt voll i øst. Noe kullmengder ble påvist ved jordborstikking.

Strukturen er avskrevet

Resultat av prøvestikking:

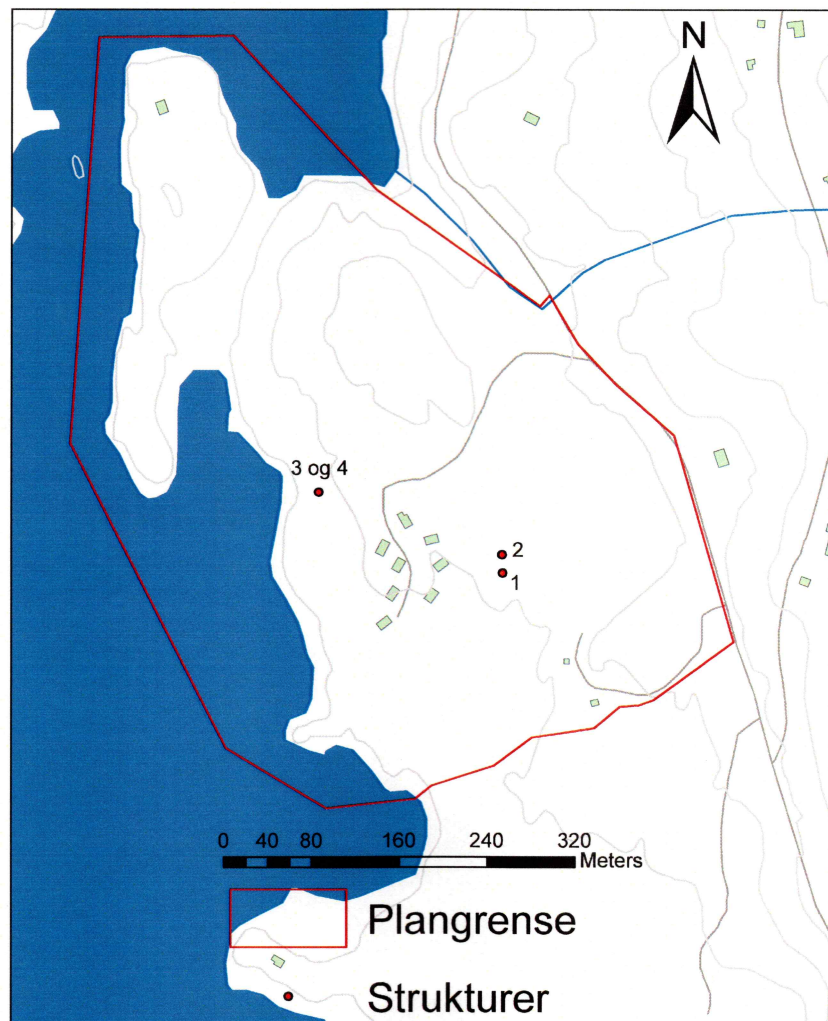
Det ble satt 7 prøvestikk på alle de mindre og tørre forhøyningene i våtmarksområde i det sørvestlige hjørnet av undersøkt område (mellom de etablerte hytteområdene og Haugsjø). Alle disse var negative. I det øverste laget var det myrjord/torv, og et hvitt sandlag i bunnen. Mellom disselagene ble det funnet et kullholdig lag av brent vegetasjon, dette kan tyde på at det har vært skogbrann i området.

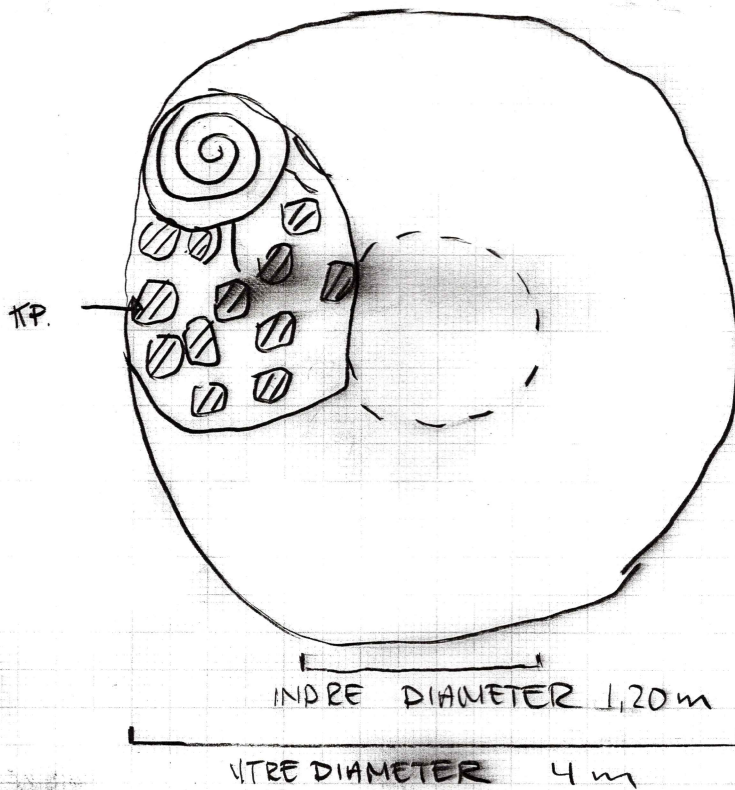
Konklusjon:

I undersøkelsesområdet ble det registrert ei kullmila (struktur 1) og ei tuft (struktur 2), begge er nyere tids kulturminner. Kulturminnene må sees i relasjon til hverandre. Det var vanlig å sette opp ei tuft eller koie som en bodde i under brenning av kullet i kullmila. Det var en krevende jobb å passe mila etter at den var tent. Temperaturen måtte ikke bli for høy og en måtte også passe på at brenninga forårsaket skogbrann.

Det ble ikke påvist forhistoriske kulturminner eller aktivitetsområder ved prøvestikkingen.

Struktur nummer:	GPS-posisjon: 32 V / UTM (+/- 5 m)
1 Kullmile	526528 / 6646240
2 Tuft	526528 / 6646223
3 Avskrevet	526361 / 6646298
4 Avskrevet	526361 / 6646298 (samme posisjon som 3)

BESKRIVELSE

Tufta ligger på toppen av en kulle ca 10 m N for lissemila. Begge kulturminnene ligger like ø for og i kant med kjørevei. Tufta er tydelig i form av vull, dybden i midt partiet av tufta er ca 30 cm. I vestre del av vullen steinansamling med ca 1 m i diameter, denne er noe utrust i ytterkanten. Steinansamlingen er tolket som et ildsted og er bygd opp av bruddstein stør 20 cm. Steiner i ildstedet er varmepåvirket. Det er påvist kull i ildstedet med jordbor.

 VARMEPÅVIRKE STEIN

 ROT

 KULLPROVE

HAUGESJØ
GNR 64, BNR 6
FLESBERG KOMMUNE

PLANTEGNING AV TUFT

M 1:50

8/9-05 SAL

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 15/9-05.

Til Buskerud fylkeskommune, Utviklingsavdelingen, Fylkeshuset,
3020 DRAMMEN.

Analyse av 2 kullprøver fra Haugsjø, 54/6, Flesberg kommune,
Buskerud.

Prøve 1: Kullbrennertuft (ildsted).

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 2 Betula (bjerk) og
38 Picea (gran).

Prøve 2: Kullmile.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Picea (gran).

Picea er også godt egnet til datering!

Helge Irgens Høeg